

Evropski puls

Elektronski mjesečnik za evropske integracije - broj 82, jul 2012.

TEMA BROJA

Što znači uključivanje Europolu
u pregovore Crne Gore i EU

intervju

Politički aktivista u Bjelorusiji,
Alexander Otroschenkov

analiza

Otvaranje pregovora sa EU u
funkciji izborne kampanje DPS

region

Italija isisava
struju sa Balkana

Uvodnik: **Od Brisela do Londona**

Vladan Žugić

Vlasti su bezuspješno tokom jula vodile kampanju u susret parlamentarnim izborima kako bi odluku Savjeta EU o otvaranju pregovora sa Crnom Gorom pripisale isključivo sebi. Prvo je premijer **Igor Lukšić** na koktelu koji je priredio povodom otvaranja pregovora prigovorio kako je ta odluka „ujela za srce“ određene strukture iz civilnog sektora i medija. Lukšić je zaboravio da nije bilo tih istih struktura, njihovog pritiska i kapaciteta, Crna Gora vjerovatno ne bi bila na ovom stepenu integracija u EU. On je, tom prigodom, „zaboravio“ da pomene srce švedskog šefa diplomatije **Karla Bilta** koji je dan uoči odluke o otvaranju pregovora sa EU rekao da Crna Gora predstavlja poseban problem zapadnog Balkana kada je riječ o organizovanom kriminalu i korupciji. E, da je to rekao neki činovnik iz Srbije, kako bi odlazeći ili nadolazeći šefovi diplomatija **Milan Roćen** i **Nebojša Kaluđerović** povukli trećeg sekretara ambasade Crne Gore u Beograda. Principijela politika nepoznata je našoj vlasti. Umjesto iz Vlade, Biltu je odgovor stigao iz sjenke. Šef DPS-a **Milo Đukanović** reče da je Bilt informisan, naravno pogrešno, samo iz jednog izvora, iz Beograda. Ukratko je objasnio i zašto su Francuska i Holandija bile rezervisane u vezi sa otvaranjem pregovora sa Crnom Gorom, iako se prethodno pola Vlade upinjalo da demantuje da je naša država na Savjetu EU prošla kroz iglene uši. U Vladi su krajem jula shvatili da javnost ne mogu ubijediti da su samo oni zaslužni za otvaranje pregovora sa EU i da dio članica smatra da su kriminal i korupcija ozbiljan problem Crne Gore. Zato se pola izvršne vlast uputilo za London, na Olimpijske igre kako bi se okitili predizbornim medaljama.

Kalendar

- 01. jul **Kipar predsjedava EU** / Kipar preuzeo šestomesečno predsjedavanje EU, što predstavlja ozbiljan izazov za ovu malu ostrvsku zemlju, inače petu članicu Unije koja je zatražila finansijsku pomoć Brisela i međunarodnih finansijskih institucija. Prvi zadatak Kipra biće koordinacija komplikovanih pregovora o donošenju novog evropskog budžeta za period od 2014. do 2020. Pored toga, strahuje se da će kiparsko predsjedavanje EU dodatno opteretiti zategnute odnose na relaciji Brisel-Ankara, ali i između Nikozije i Ankare.
- 06. jul **Pregovori sa EU mijenjaju ljude** / Pregovori Crne Gore i EU promijeniće navike ljudi i obezbijediti bolji život svim građanima, ocijenio premijer **Igor Lukšić** na Kroatija samitu u Dubrovniku
- 07. jul **Članicama su potrebni dokazi** / Glavni cilj je da Crna Gora na kraju procesa pregovora pokaže državama članicama da se uspješno bori protiv organizovanog kriminala i korupcije, te da je država vladavine prava, kazao šef jedinice za Crnu Goru u Evropskoj komisiji **Dirk Lange** i dodao da “ne manje bitnim smatra i jačanje administracije”.
- 18. jul **Kaluđerović umjesto Roćena** / Skupština Crne Gore izabrala Nebojšu Kaluđerovića za novog ministara vanjskih poslova i evropskih integracija, umjesto Milana Roćena koji je prethodno podnio ostavku, uz obrazloženje da to radi u najboljem trenutku kada je Crna Gora otvorila pregovore sa EU.
- 24. jun **Kako sarađivati sa Europolom** / neformalnom sastanku ministara pravde i unutrašnjih poslova EU na Kipru ministar pravde i ljudskih prava **Duško Marković** dogovorio model konkretne saradnje crnogorskih institucija sa Europolom.
- 26. jul **Vlada imenovala radne grupe za poglavlja 5, 25 i 26.** / Vlada imenovala radne grupe za pregovore sa EU za Poglavlje 5. – Javne nabavke koju će voditi pomoćnica ministra finansija **Ana Ivanović**. Šefica Radne grupe za Poglavlje 26 - Obrazovanje i kultura je pomoćnica ministra prosvjete i sporta **Mubera Kurpejević**, dok je za Poglavlje 25. – Nauka i istraživanje zadužena sekretara ministarstva nauke **Smiljana Prelević**.

Dug put, prepun izazova

Jelena Džankić

Autorka je naučna saradnica u Robert Schuman centru za demokratiju na Evropskom univerzitetskom institutu u Firenci.

Posljednji dani danskog predsjedavanja Savjetom EU su donijeli početak pregovora o pristupanju između EU i Crne Gore, najmanje bivše jugoslovenske republike. Pregovori su i zvanično otvoreni 29. juna 2012, samo šest godina nakon što se Crna Gora odlučila za osamostaljenje i istupanje iz državne zajednice sa Srbijom. U decembru 2011, Evropska komisija je zaključila da je Crna Gora postigla dovoljan napredak da započne pregovore. Savjet EU je bio manje oduševljen, pa je pred nedavno pozitivnu odluku o početku pregovora još jednom pozvao Crnu Goru da ojača nezavisnost sudstva i preduzme ozbiljnije napore u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Oba ova pitanja su već odavno identifikovana kao dugoročni problemi u crnogorskoj tranziciji. Uz navedene probleme, koji predstavljaju najveću brigu nadležnima u EU u kontekstu pristupanja Crne Gore, ova malena balkanska država će morati da se izbori sa značajnim brojem izazova, ako želi da razvije kapacitete da postane ravnopravna članica EU. Jedan od najvećih je ekonomske prirode. Iako je u godinama nakon nezavisnosti crnogorska privreda značajno profitirala od upliva stranih investicija, globalna finansijska kriza je imala drastične posljedice po finansijski sektor zemlje. Strane investicije su preko noći presušile, a domaće kompanije bilježe ogromne gubitke u posljednje tri godine. Javni dug je u posljednjih šest godina udvostručen, što u kombinaciji sa daljim međunarodnim pozajmicama, u cilju ostvarivanja kratkoročnih političkih poena, predstavlja ozbiljan razlog za zabrinutost. Uz ekonomske probleme, crnogorsko društvo i politička javnost još nose duboke ožiljke iz podjela od prije referendum, koje sežu u samu srž pitanja crnogorskog identiteta kao posebne nacije ili tek ogranka srpskog naroda. Mada te podjele nikada nijesu eskalirale u otvoreni sukob, pitanja državne himne, grba, prava manjina i drugih se neprestano vraćaju u političku igru. Sa druge strane, iako će pristupanje EU neizbježno predstavljati izazov, jednako kao i dubinski transformacioni proces za Crnu Goru, činjenica je da je politika uslovljavanja već imala pozitivan efekat na ovu malu zemlju. Crna Gora će, prije ili kasnije, morati da se

povinuje zahtjevima članstva, i svi politički akteri u zemlji su svjesni da su pregovori sa EU stvar nejednakih snaga. Svijest o puno slabijem položaju u odnosu na EU, međutim, stvara veoma zanimljive prekretnice u odnosu snaga na unutrašnjem planu, posebno u trenucima kada je za ispunjavanje pretpristupnih kriterijuma neophodan konsenzus. U slučaju Crne Gore, takva dinamika naročito dolazi do izražaja u odnosima između vlade i opozicije u pitanjima kada je prosta većina nedovoljna za usvajanje zakonskih promjena. Najupečatljiviji primjer promjene u odnosima snaga bio je slučaj pregovora o izmjenama izbornog zakona krajem prošle godine, što je bio i jedan od uslova za započinjanje pregovora. Sva je prilika da će sa tom vrstom političkog cjenkanja, koja najbolje ukazuje na polarizaciju crnogorskog društva, biti nastavljeno i u procesu pregovora. U međuvremenu, crnogorski građani se nadaju članstvu u EU kao nekoj obećanoj zemlji, ali imaju veoma slabu predstavu o obimu promjena koje će biti neophodne u procesu pristupanja, kao i o troškovima koji iz tih promjena proizilaze. Građani su mnogo manje svjesni čak i od crnogorskih političara koliko će snage i dosljednosti zahtijevati ulazak u EU. A nagrada za sve to je samo nada – nada da će, kad jednog dana Crna Gora bude spremna da joj se pridruži, EU i dalje biti voljna i sposobna da prihvati još jednu, malu i mladu, balkansku zemlju.

Tekst preuzet sa univerzitetskog bloga EUROPP Londonske ekonomske škole

Što očekivati od Europolu u procesu skrininga za poglavlja 23 i 24

Na papiru floskule, u razgovoru jasni

Tina Radulović

Evropska policijska agencija - Europol je dobila zadatak da u narednih nekoliko mjeseci izradi poseban izvještaj o situaciji sa organizovanim kriminalom u Crnoj Gori.

Ova vijest je odjeknula nakon junske sjednice Savjeta ministara za opšte poslove i Savjeta Evropske unije na kojima su preporučeni, odnosno otvoreni pregovori Crne Gore sa EU.

„Savjet poziva Europol da podnese izvještaj o situaciji sa organizovanim kriminalom u Crnoj Gori, i traži od Evropske komisije da izvještaj Europolu uzme u obzir na kraju svog izvještaja o skriningu“ navodi se zaključcima Savjeta za opšte poslove.

Time je Crna Gora postala prva zemlja kandidatkinja koju će Europol analizirati u samom procesu skrininga za poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i 24 (Pravda, sloboda i bezbjednost).

Crnogorske vlasti za to mogu “zahvaliti” švedskom šefu diplomatije **Karlu Biltu** koji je dan uoči sjednice Savjeta ministra za opšte poslove zaprijetio da bi mogao blokirati otvaranje pregovora Crne Gore zbog njenih problema sa organizovanim kriminalom, posebno sa pranjem novca. Upravo je na Biltovo insistiranje u proces skrininga uključen Europol čiji su izvještaji povjerljivi i nedostupni javnosti. U kratkom dijelu izvještaja za 2011, a koji je učinio dostpnim javnosti, Europol je Crnu Goru pomenuo u dijelu koji se odnosi trgovinu narkoticima i to konkretno luke Bar i Zeleniku u kojima se vrši pretovar droga iz EU, da bi se opet vratile u Uniju.

Izvještaj Europolu biće sastavni dio izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore i izvještaja o skriningu za 23 i 24 poglavlje, ali su evropski zvaničnici ostali nedorečeni kako će to

Bivši predsjedavajući Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GREKO) i nekadašnji pregovarač za ulazak Slovenije u Europol **Drago Kos** smatra da bi Crna Gora mogla očekivati da će od Europolu dobiti konkretna zapažanja i načine rješavanja tih problema

izgledati. Da li će Europol samo dati sugestije EK, da li će one biti stavljene na papiru, konkretno ili umotane u diplomatske floskule, da li će navesti ili će diplomatskim kanalima ukazati na konkretne primjere puteva droge, trafikinga, pranja novca...

Bivši predsjedavajući Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GREKO) i nekadašnji pregovarač za ulazak Slovenije u Europol **Drago Kos** smatra da bi Crna Gora mogla očekivati da će od Europolu dobiti konkretna zapažanja i načine rješavanja tih problema.

“Eksperti Europolu na osnovu ranijih analiza obično znaju koje su to oblasti na koje zemlja mora obratiti posebnu pažnju. Po dolasku u zemlju trude se da što bolje analiziraju stanje na

terenu kako bi mogli donijeti prave zaključke na osnovu kojih upućuju na konkretna rješenja”, pojasnio je Kos. Europolove preporuke su drugačije u zavisnosti od problema koji su njihovi eksperti uočili.

“Bio sam u timu koji je pregovarao za ulazak Slovenije u sami Europol. Kod nas je u tom periodu lociran problem zaštite ličnih i tajnih podataka. To je oblast na koju smo morali da usmjerimo najviše znanja i energije”, podsjeća Kos.

Ni Hrvatska, koja će u evropsku porodicu naroda ući 2013, nema iskustva sa Europolom u samom procesu skrininga i pregovora. Direktor Ureda za suzbijanje korupcije i organizovanog kriminaliteta (USKOK) **Dinko Cvitan** objašnjava da su eksperti EK vodili razgovore sa nadležnim resorom hrvatske Vlade i čelnicima policijskih ispostava.

“Pitanja koja se tiču te vrste saradnje, kao i međunarodne preporuke su rješavanje i saopštavanje na nivou razgovora, kasnije i izvještaja ovih aktera”, objašnjava Cvitan. Policijski analitičar **Marko Nicović** pretpostavlja da će se u zvaničnom izvještaju naći diplomatske fraze, dok će evropski zvaničnici i eksperti Eurola konkretne

Nicović ne očekuje da će se u zvaničnom izvještaju naći i imena ljudi sa političke scene ili svijeta kriminala za koje Europol ima informacije da su umiješani u kriminalne ili koruptivne aktivnosti: “U internoj komunikaciji sa crnogorskom Vladom, odnosno u ličnim kontaktima zvaničnika Eurola i EK sa vlastima, biće možda riječi o pojedincima. Ona formulacija koja će biti predstavljena javnosti biće mnogo uopštenija”

zadatke crnogorskim vlastima zadati u direktnoj komunikaciji. On ocjenjuje da će u izvještaju biti naglašeno da je neophodno spriječiti korupciju, smanjiti uticaj političkih struktura na pravosuđe i pokazati konkretne rezultate u borbi protiv organizovanog kriminala. Vjerovatno će, kaže Nicović, Europol tražiti veću kontrolu pomorskih puteva i luka, a dio njihovog izvještaja mogao bi se odnositi i na iskorjenjivanje nepotizma, ali i upozorenje na članove porodica određenih političkih struktura koji su povezani sa ljudima iz svijeta biznisa i ljudima iz svijeta kriminala.

Nicović ne očekuje da će se u zvaničnom izvještaju naći i imena ljudi sa političke scene ili svijeta kriminala za koje Europol ima informacije da su umiješani u kriminalne ili koruptivne aktivnosti.

“U internoj komunikaciji sa crnogorskom Vladom, odnosno u ličnim kontaktima zvaničnika Eurola i EK sa vlastima, biće možda riječi o pojedincima. Ona formulacija koja će biti predstavljena javnosti biće mnogo uopštenija”, procjena je Nicovića.

On očekuje da bi kroz razgovore eksperata i zvaničnika Vlade moglo biti riječi i o sumnjivim kompanijama. “Tu prvenstveno mislim na one gdje postoji sumnja da se dešavala korupcija, u čiji su rad bili uključeni pripadnici kriminalnih grupa”, smatra Nicović.

Posebna pažnja Europolu, ocijenio je on, biće usmjerena na likvidacije, odnosno na nerazriješena ubistva. "Izvještaji za Crnu Goru su za sada uopšteni jer se ona nalazi u predvorju EU i NATO, a pošto je aktuelna vladajuća elita ista više od 20 godina, cijenim da je interes međunarodnih zvaničnika da se ne remeti odnos snaga dok se pridruženje evropskoj porodici naroda i Alijansi ne završi. Ne može se očekivati drugačiji pristup jer bi to značilo da bi se odjednom naškodilo vladajućim garniturama, iako u svakoj vlasti ima časnih ljudi. Takvi ljudi ne moraju da trpe hipoteku ostalih i njima treba dati prednost, što evropska zajednica i čini", zaključio je Nicović.

Nicović napominje da stepen saradnje Crne Gore i Europolu zavisi od ulaska zemlje u EU. "Onog trenutka kad Crna Gora postane dio EU,

U razgovorima eksperata i zvaničnika vaše Vlade moglo bi biti riječi i o sumnjivim kompanijama. Tu prvenstveno mislim na one gdje postoji sumnja da se dešavala korupcija, u čiji su rad bili uključeni pripadnici kriminalnih grupa", smatra Nicović

u obavezi je da sarađuje sa ostalim policijama i tu neće biti kompromisa. Tada će se Crna Gora morati suočiti i sa obavezom profesionalizacije policije", zaključio je on.

Europol

Europol je na početku djelovao kao Jedinica za borbu protiv droge koja je osnovana ugovorom iz Mاستrihta 1992, a počela sa radom dvije godine kasnije. Vremenom su joj dodate u zaduženje i druge oblasti kašnjenih djelovanja. U julu 1999, agencija je prerasla u Europol, organizaciju koja se koncentriše ne samo na borbu protiv trgovine drogom, već i na borbu protiv nezakonitih imigracija, terorizma, trgovine ljudskim bićima uključujući i dječiju pornografiju, krijumčarenje vozilima, razne vidove finansijskih prevara... Od januara 2002. mandat Europolu je proširen na borbu protiv svih oblika međunarodnog kriminala definisanog u aneksu Konvencije Europolu, koju su ratifikovale sve zemlje članice. Za razliku od nacionalnih policijskih vlasti, Europol nema izvršnu vlast - nema ovlašćenja da lišava slobode određena lica, niti da samostalno sprovodi istrage. Drago Kos upozorava da najčešće građani imaju pogrešan utisak o Europolu. "Javnost, prvenstveno građani, misle da se radi o policijskom ustrojstvu koje hapsi ljude. Bojim se da je to potpuno pogrešan utisak, a ako na njemu počiva pristup onih koji su zaduženi za saradnju sa Europolom, onda je i on potpuno pogrešan", kazao je Kos. On, dalje, objašnjava da se radi o organizaciji čiji pristup počiva na analizi i saradnji. "Tako članice Europolu ili one koje pretenduju da to budu, ili one koje sa Europolom imaju potpisan neki sporazum, moraju međusobno sarađivati u smislu razmjene podataka u vezi sa, recimo, kriminalnim ili koruptivnim grupama, analizama njihovog kretanja, što sve na kraju rezultira hapšenjem koje obično sprovodi neka od nacionalnih policija na osnovu informacija koje je prikupio Europol", naglasio je Kos. Europol se finansira priložima država članica, a sjedište organizacije je u Hagu.

Da li je vladajućoj koaliciji isplativo to što je otvaranje pregovora Crne Gore sa EU iskoristila kao razlog za raspisivanje vanrednih izbora

1 pobjeda ili poraz imaju gorak ukus

Neđeljko Rudović

Odluka Evropskog savjeta da otvori pregovore sa Crnom Gorom mogla bi ubrzati političke procese i po prvi put poslije više od deset godina izbore u nekadašnjoj najmanjoj članici velike Jugoslavije učiniti zanimljivim. U namjeri da isključivo kao svoj uspjeh predstave otvaranje pregovora i pokušaju da to kapitalizuju, vladajuća DPS-SDP koalicija parlamentarne izbore je raspisala za 14. oktobar. Iako su sigurni u uspjeh, nije isključeno da će opozicija smoci snage da im ozbiljnije zaprijeti i da im poslije izbora makar diše za vratom, što bi, s obzirom na dosadašnji fujasko, bio veliki uspjeh.

Nastavi li se kurs koji su počeli **Andrija Mandić** i **Nebojša Medojević**, te novoformirana Pozitivna Crna Gora sa mladim i neukaljanim ljudima, **Đukanović** će vrlo brzo, poslije ovih ili prvih narednih izbora, morati da se spremi ili da značajan dio vlasti ustupi drugima ili da se potpuno preseli u opoziciju.

Znajući što spremaju DPS i SDP, u opoziciji nijesu mirno čekali još jedno izborno poniženje već su napravili iskorak koji se pominje već skoro 10 godina, a koji im do sada nikako nije polazio za rukom – u igru su vratili bivšeg šefa crnogorske diplomatije **Miodraga Lekića**, profesora na Univerzitetu u Italiji i početkom 90-tih jedinog Crnogorca i zagovornika crnogorske nezavisnosti u prosrpskoj vladi Mila Đukanovića. Lekić, koji je stekao naklonost i tzv. prosrpskih birača 1999, tokom NATO bombardovanja, jer se sa pozicije ambasadora u Rimu u najgledanijim emisijama italijanske TV oštro zalagao protiv vojne intervencije zapadnih sila, svakodnevno okuplja javne ličnosti i tako širi Demokratski front. Kičmu ovog Fronta zapravo čine Mandićeva Nova srpska demokratija i Medojevićev Pokret za promjene, koje su ukupno na prošlim izborima osvojile oko 15% glasova.

Malo više od toga imala je sama Milićeva Socijalistička narodna patija, ali najjača opoziciona stranka, čiji je jedan dio u javnosti sumnjičen da želi da uđe u koaliciju sa Đukanovićem, ne pokazuje ozbiljnu namjeru da se pridruži Frontu.

Milić je trenutno u defanzivi, Lekić u snažnom naletu, a možda je za sada najveći domet to što su uradili Mandić i Medojević – prevazišli su lider-ske sujete i rukovodeće mjesto prepustili Lekiću. Procjene govore da ovakav potez ima dobre šanse da vrati na birališta apstinente, koji već godinama ne vjeruju ni vlasti ni opoziciji.

I dok se bruji o Demokratskom frontu, kojem pristupaju i neke vođe građanskih protesta okupljene oko **Vanje Čalović**, nekadašnji NVO aktivista i ekolog **Darko Pajović** radi na terenu i izrasta u moguće vrlo važnog aktera crnogorske politike. Njegova Pozitivna Crna Gora, osnovana u maju, uz podršku dijela intelektualaca kojima je na srcu crnogorska državnost i nezavisnost, po anketama 8%.

Rezultat niko ne može bliže predvidjeti, pogotovo što nije tajna da će Đukanović učiniti sve da zadrži apsolutnu vlast sa svojim vjernim saveznikom **Krivokapićem**, plašeći se da ne doživi sudbinu **Iva Sanadera**. Sanader, za koga se samo stidljivo govorkalo da možda ima veze sa korupcijom, uoči završetka pregovora Hrvatske i EU sjeo je na optuženičku klupu, a Đukanović već odavno ima imidž koji ga, ako se u Crnoj Gori bude dešavalo nešto iole slično Hrvatskoj, čini glavnom metom istražnih organa. Zato mu je izuzetno važno da ostane neprikosnoven. Možda nije računao sa tim baš sada, ali izgleda da zbog opozicije više neće moći mirno da spava.

Politički aktivista iz Bjelorusije, Alexander Otroschenkov
o istočnom partnerstvu i paralelama između dvije države

Pametni nijesu dobrodošli u ovakvim društvima

Politički aktivista i novinar iz Bjelorusije, Alexander Otroschenkov ocijenio je da je EU, za razliku od njegove države i ostalih pet koje spadaju u istočno partnerstvo, veoma zainteresovana za balkanske države. „Čini mi se da je EU veoma zainteresovana za balkanske zemlje zbog mnogo razloga. U prošlosti je na Balkanu bilo mnogo napetosti, pa je uključivanje tih zemalja u evropske procese dobro za sigurnost. Na drugoj strani, recimo, Bjelorusija ima nuklearnu elektranu. Svi shvatamo što znači nuklearna centrala, napravljena za vrijeme diktature, na granici sa EU bez ikakve kontrole društva. Samo EU to još uvijek ne shvata”, kazao je Otroschenko koji je u dva navrata bio hapšen i osuđivan zbog političkog angažmana.

» Koliko ste zadovoljni istočnim partnerstvom sa strane EU? Koliko se u Vašoj državi radi na daljoj integraciji sa Unijom?

Istočno partnerstvo slabi, ali bez Bjelorusije nema nikakvog smisla. Lukašenka ne interesuju složene šeme, bjeloruska vlast je izgubila interes

Ne znam kako je kod vas, ali kod nas se unutar vlasti formiralo „udruženje“, čiji članovi poput zvijeri osjećaju pametnog čovjeka i „bacaju“ se na njega, ne dozvoljavajući mu da ništa uradi

za istočno partnerstvo. Građansko društvo je aktivno u istočnom partnerstvu, ali bez učešća države ozbiljne rezultate je teško dostići.

» Možete li napraviti paralelu između Bjelorusije i Crne Gore, s obzirom da su to jedine dvije države u Evropi u kojima u posljednje dvije decenije nije došlo do smjene vlasti?

To je velika tragedija. To ne rade ozbiljni političari. Kada je Lukašenko izabran, bio je već zreo, proizvod komunističkog društva. Poraslo je novo pokoljenje, potpuno se izmijenila struktura ekonomskih odnosa... Promijenili su se i međunarodni odnosi, a Lukašenko je ostao u sedamdesetim godinama.

To je veoma opasno, jer ti ljudi sve rade kroz prizmu lične vjernosti.

» Crnogorski vladajući establišment je biološki mlad...?

Ni Lukašenko nije star, ima 58 godina. Imao je 38 kada je došao na vlast. To nije pitanje godina, već obrazovanja i koliko je čovjek sposoban da usvoji znanje.

Ne znam kako je kod vas, ali kod nas se unutar vlasti formiralo „udruženje“, čiji članovi poput zvijeri osjećaju pametnog čovjeka i „bacaju“ se na njega, ne dozvoljavajući mu da ništa uradi i tamo se takvi ljudi jednostavno ne zadržavaju.

Imamo prilike da skoro svakog dana vidimo, kada neki od činovnika kaže neku glupost. Zapravo, kad god neki od činovnika otvori usta, to prouzrokuje skandal i smijeh. Kada mladi, talentovani ljudi vide da nema promjena i da nemaju šansu, trude se da odu iz zemlje. Kad su

Lukašenka prvi put izabrali imao sam 13 godina, a sada imam 31. Mnogi moji prijatelji su otišli iz zemlje.

» Dio političke javnosti u Crnoj Gori smatra da je vlast spremna da mijenja stvari samo pod pritiskom EU, ili Vašingtona, ali utisak je i da je taj pritisak manji nego što su očekivanja dijela javnosti. Kako to komentarišete?

Takva situacija mi je poznata, jer je međunarodni pritisak jedan vid uticaja na predsjednika Lukašenka.

Prije svega, treba shvatiti da do promjena može doći tek onda kada to narod istinski zaželi. U Vašington ne bih polagao velike nade, zato što oni nijesu u Crnoj Gori i ne mogu doći poput Supermena i sve obaviti. Zapravo, 99% posla moraju odraditi Crnogorci, a dobro bi bilo da se Brisel mnogo ne miješa.

Mi, u bjeloruskoj opoziciji, dobijamo od njih riječi podrške, rukuju se sa nama, fotografišu, kažu da su dali stotine miliona eura za podršku opoziciji, a istina je da niko nije vidio taj novac. Kada dođe vrijeme izbora, uvijek su na Lukašenkovoj strani.

Že.V.V.Ž.

U bjeloruskoj opoziciji od Brisela dobijamo riječi podrške, rukuju se sa nama, fotografišu, kažu da su dali stotine miliona eura za podršku opoziciji, a istina je da niko nije vidio taj novac. Kada dođe vrijeme izbora, uvijek su na Lukašenkovoj strani.

Politički zatvorenik

Tokom predizborne kampanje 2010. Otroščenko je bio portparol opozicionog kandidata **Andreja Sanjikova**. Nakon izbora bio je uhapšen, osuđen na pet godina zbog pobune, pa pušten. On je tada poslije Lukašenkove pobjede za portal "Delfi" pratio i podržavao masovne proteste na kojima su demonstranti tražili poništavanje izbora zbog izborne krađe i nepravilnosti.

Otroščenko je i ranije hapšen, u decembru 2010, kada je optužen za "organizovanje i učestvovanje u masovnoj pobuni". Sud je naveo da je Otroščenko "bio dio rulje koja je nasilno pokušala da uđe u zgradu Vlade". Nakon suđenja, koje je trajalo dva dana, 2. marta 2011. osuđen je na četiri godine zatvora. Odlukom predsjednika, oslobođen je 14. septembra iste godine uz još deset političkih zatvorenika.

Podigli spomenik fondovima EU

Novac EU omogućio je da se u nerazvijenim regionima Poljske otvori 34.000 novih radnih mjesta u prethodnih pet godina. Ta radna mjesta su otvorena na selu i u najmanjim gradovima u nerazvijenim regionima Poljske. Poljska je, kako je objavljeno prije godinu dana, zahvaljujući novcu iz evropskih fondova od 2004. do kraja 2010. povećala svoj BDP za 6%. Efekat fondova EU u Poljskoj vidi se golim okom na svakom koraku. Zbog toga je u Vroclavu na jugozapadu Poljske postavljen prvi spomenik dotacijama iz EU.

Viagra omiljena kod švercera?

Carina zemalja EU je prošle godine otkrila 115 miliona komada falsifikovane robe što je povećanje od 15% u odnosu na 2010, objavila je Evropska komisija. Među zaplijenjenom lažnom robom najviše je lijekova 24%, materijala za pakovanje 21% i cigareta 18%. Kina je i dalje dominantni izvor falš proizvoda, a po prvi put se u izvještaju spominje i Sirija, iz koje put evropskog tržišta dolazi najviše lažnih CD-ova i DVD-ijeva. Vrijednost zaplijenjene robe je skoro 1,3 milijarde eura u poređenju sa 1,1 milijardom u 2010, pokazuje godišnji izvještaj Evropske komisije. Među krivotvorenim lijekovima dominiraju pilule za mršavljenje i vijagra, ali ima i lijekova protiv bolova, antidepresiva, lijekova za spavanje i antibiotika.

Depresivni Njemci na grčkim plažama

Političari manje vladajuće stranke u Njemačkoj - Liberali (FDP), predložili su da se građanima te države dodjeljuje iz državnog budžeta premija, ukoliko se odluče za ljetovanje u Grčkoj. Poslanik Liberala u EP **Jorgos Hacimarkakis** je u intervjuu za dnevnik "Bild" obrazložio ovu ideju navodima da "ovog ljeta izuzetno loše vrijeme u Njemačkoj ljude čini sve depresivnijima", te da bi "neka vrsta državne premije koja bi Njemce kratkoročno podstakla da uplate odmor u Grčkoj bila neka vrsta evropskog konjunktturnog programa". Za sada nije bilo reakcija na ovu ekscentričnu ideju, koja bi prema mišljenju FDP-a trebalo da obuhvati i druge primorske države pogođene krizom. Njemački mediji prenose navode Turističkog saveza Grčke prema kojima je broj rezervacija iz Njemačke opao za 25 do 30%. Do sada su Njemci bili najmnogobrojniji turisti u Grčkoj - tamo je 2011. odmor provelo 2,24 miliona građana Njemačke.

Francuska smanjuje akcize na gorivo

Njemačka vlada ne namjerava da smanjuje akcize i takse kako bi zauzdala skok cijena goriva, za razliku od Pariza koji se opredijelio za "skromno" i "privremeno" smanjenje. Skok cijena goriva u evropskim zemljama se objašnjava porastom cijena nafte u svijetu, ali i uticajem dužničke krize na vrijednost eura. Prema podacima EK, prosječni udio taksi i akciza u cijeni evrosupera 95 u EU bio je 55%, a 48% u cijeni dizela. Cijena jednog litra supera 95 kretala od 1,28 u Rumuniji do 1,83 eura u Švedskoj, a dizela od 1,28 u Luksemburgu do 1,77 u Švedskoj i Velikoj Britaniji, pokazuju podaci Komisije.

Poreska rješenja u članicama EU
koje imaju najviše ekonomskih problema

I bogati da snose teret krize

I bogati bi trebalo da snose teret krize. Ali kako? U mnogim zemljama EU razmatraju se i donose odgovarajuća poreska rješenja

U Španiji je već na početku godine u velikom broju opština porez na nepokretnosti uvećan za 10%, što je donijelo oko milijardu eura. Od ovog poreza izuzeta je katolička crkva, a kada bi i ona bila obuhvaćena ovim porezom to bi državi donijelo dodatnih 1,5 milijardi eura.

U Grčkoj je oporezivanje nepokretnosti potpuno netransparentno. Udruženje vlasnika nepokretnosti je izračunalo da u Grčkoj postoji 40 različitih poreza i taksi koje se odnose na nepokretnosti, od kojih se samo mali broj plaća. Zbog toga je država došla na ideju da uvede paušalni porez koji se mora platiti preko računa za struju, koji za svako domaćinstvo iznosi nekoliko stotina eura godišnje.

Porezi na imovinu

Francuskoj bi oporezivanje velikih imovina uvođenjem posebnog pravila trebalo da donese 4,7 milijardi eura, što je za 2,3 milijarde više nego za vrijeme **Sarkozija**. Trenutno se ovaj porez plaća na imovinu u vrijednosti preko 1,3 miliona eura, dok vlada planira da ovu granicu spusti na 700.000 eura. Zakonski prag za poreze na naslijeđe i poklon će se u budućnosti sniziti sa 159.000 na 100.000 eura. Uz to banke i naftne kompanije moraju da plate dodatni porez što će donijeti oko 500 miliona eura.

Španija je 2007. ukinula porez na imovinu a 2012. ga je ponovo uvela. On se plaća na imovinu u vrijednosti preko 700.000 eura plus neoporezivih 300.000 na stan u sopstvenom vlasništvu. Poreska stopa se kreće u rasponu između 0,2 i 2,5%. Prihodi države su manji od jedne milijarde eura. Izuzev

Porez na nepokretnosti

U Francuskoj se do sada nije razgovaralo o promjeni poreza na nepokretnosti i većem oporezovanju vlasnika vila. Problem je u tome što su uvećane vrijednosti već zastarjele. U Italiji je 2008. ukinut porez na stan u kome poreski obveznik živi, čime je **Silvio Berlusconi** ispunio jedno od svojih izbornih obećanja, zbog kojih je i dobio izbore. **Mario Monti** je ovaj porez ove godine ponovo uveo, a stara poreska stopa je uvećana za 60%; istovremeno povećavši porez na drugi stan. Samo u prvoj polovini ove godine ministarstvo finansija je na ovaj način prikupilo dodatnih 9,5 milijardi eura, a za cijelu godinu očekuje se prihod od 20 milijardi. Zahvaljujući ovom novom porezu, Italija je otkazala aukciju državnih obveznica.

poreza na nepokretnosti u Italiji ne postoji porez na imovinu. Montijeva vlada posegnula je za jednom simboličnom mjerom kako bi oporezovala luksuznu robu, tako da je ove godine uveden porez na jahte dužine preko 10 metara, koji se na godišnjem nivou kreće između 400, a za jahte duže preko 64 metra i do 25.000 evra. Porez na luksuz primjenjuje se i na automobile, i na depoe hartija od vrijednosti. Ove tri poreske mjere donose dvije milijarde eura godišnje. U Grčkoj je situacija slična kao i u Italiji. Oporezuju se samo nepokretnosti.

Porez na dohodak

Zavisno od zemlje akcenat je ili na borbi protiv utaje poreza ili na povećanju najviše stope poreza na dohodak. U Francuskoj postoje porezi na različite vrste prihoda. Na godišnje dohotke preko milion eura uvedena je stopa od 75%, što bi trebalo da donese između 200 i 300 miliona eura. Ovaj zakon će stupiti na snagu tek sljedeće godine. Uz to su podignute poreske stope i na opcije i besplatne akcije koje najčešće posjeduju menadžeri kompanija, pri čemu ovaj porez za kompanije raste sa 14 na 30%, a za vlasnike ovih akcija sa 8 na 10%. Očekivani prihodi se za sada ne mogu procijeniti.

Italija se sa druge strane fokusira na borbu protiv poreske evazije. Svake godine se utaji između 120 i 150 milijardi eura. Kompanije su, prije svega, te koje prijavljuju izuzetno male prihode. Ukidanjem bankarske tajne vlada se nada da će prikupiti najmanje 11 milijardi eura godišnje. Izbjegavanje poreza je jedan od gorućih problema i u Grčkoj, zbog čega državi godišnje izmakne oko 60 milijardi eura. Polovina ovog novca je blokirana zbog dugotrajnih sudskih procesa. Rješenje se ne nazire.

U Španiji se poreske stope na dohodak kreću između 24 i 45%. Od početka ove godine uveden je na najmanje dvije godine „dodatak solidarnosti“ između 0,75 do 7%, koji bi trebalo da donese 5,4 milijarde godišnje. Stopa od 7%

važi za godišnje dohotke preko 300.000 eura. Čak i sa ovim dodatkom Španija je daleko od prošlih vremena. Do 1999. najviši porez na dohodak iznosio je 56%.

Koliko plaćaju mase

Budžetskim rezovima i povećanjem poreza na dodatnu vrijednost najteže su pogođeni siromašni i srednji slojevi. Italija je podigla stopu PDV-a sa 20 na 21%, što bi trebalo da donese dodatnih 5 milijardi u budžet. U oktobru bi moglo da uslijedi drugo povećanje na 23%, što Montijeva vlada pokušava da izbjegne dodatnim budžetskim rezovima. Italija pokušava da što rezovima, što povećanjem poreza u periodu 2012-2012. prihoduje 200 milijardi eura.

Španija je PDV podigla sa 18 na 21%, od čega očekuje prihod od 7,5 milijardi eura. Istovremeno je parlament usvojio sveobuhvatne pakete štednje. Samo u ovoj godini bi trebalo da se uštedi 27 milijardi eura, a regioni bi trebalo da uštede dodatnih 18 milijardi rezovima u budžetima za obrazovanje i zdravstvo. Dodatnih 65 milijardi eura ušteda planiraju se u naredne dvije godine. Uštedama su svi pogođeni: državni službenici, penzioneri, nezapošljeni, lica sa invaliditetom, bolesni. Grčka je smanjila zarade za 20%, kako u državnom tako i u privatnom sektoru. PDV je podignut na 23%, čak i na osnovne prehrambene proizvode. Država se od ove mjere nadala prihodima od milijardu eura godišnje. Ali, očekivanja se nijesu obistinila, te su umjesto toga prihodi dodatno smanjeni zbog produbljivanja recesije.

Samo je Francuska do sada poštedjela obične građane. Za sada ni PDV nije povećan. **Olandova** vlada proglasila je nevažećim za prvi oktobar planirano povećanje PDV, odluku koja je donešena još za vrijeme Sarkozyja. Uz to je i ukinuto oslobođenje od poreza i doprinosa za prekovremeni rad, koje je, takođe, uveo Sarkozy.

Autori: Balmer & M. Braun & R. Wandler & J. Papadimitriou (TAZ)

Na prvom mjestu socijalna politika

Željka Četković

Autorka je saradnica na programima u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

U priručniku „Šta bi svako trebao da zna o Evropskoj uniji“, u izdanju fondacije Konrad Adenauer od 2008. na jednom mjestu se navodi: „Činjenica jeste da su se evropski građani već toliko navikli na prednosti i uspehe Evrope, da ih u međuvremenu doživljavaju kao normalnu stvar, i da ih više i ne uočavaju kao takve.“

I pored izvjesnog skepticizma i povremenih sumnji, građani i građanke EU uživaju neke pogodnosti koje ne bi imali da su njihove države odlučile da svoju budućnost grade van Unije. Iako i u Crnoj Gori ponegdje postoje iste ili slične sumnje u umijeće Evropske unije, ja snažno vjerujem da će se, jednom kada Crna Gora ostvari svoj dugo sanjani san, ljudi biti oduševljeni što su dobili priliku da se navikavaju na sve one pogodnosti koje građanstvo EU sada shvata kao normalne i pripadajuće. Od svih prednosti koje sa EU dolaze, a o kojima se već uveliko govori, ja bih naročito istakla jednu. To je socijalna dimenzija jedinstvenog unutrašnjeg tržišta, i pažnja koja se poklanja problemu nezapošljenosti.

Naime, Evropski socijalni fond je već pomogao mnogim nezapošljenim ljudima, naročito mladima bez neophodnih kvalifikacija koje zahtijevaju uslovi na tržištu rada. Ovo je rađeno preko programa prekvalifikacije osoba koje su dugi niz godina bili nezapošljeni, ali i preko programa za zapošljavanje mladih ispod 25 godina. Takođe, Fond se bavio i specifičnim problemima osoba koji su ugroženi na svojim radnim mjestima (žene, sezonski radnici/e, itd).

Smatram da je ovaj aspekt tržišta EU od izuzetnog značaja za Crnu Goru, čije je tržište malo. Meni je kao budućoj građanki EU svako jako bitno saznanje da ulaskom na novo tržište, ja i moji sunarodnici i sunarodnice nećemo biti prepušteni sebi, jer Evropska unija brine da i oni koji nijesu dorasli nekim njenim aspektima ne budu zaboravljeni. Takođe, ne toliko poznata oblast, ali ne manje bitna, jeste i ekološka politika EU. Globalizacija je i na polju

čovjekove životne okoline pokazala da države svojim samostalnim djelovanjem nijesu u stanju da se uhvate u koštac sa nekim ozbiljnim izazovima. Primjer Crne Gore je jedan od najjasnijih. I pored proglašenja Crne Gore za ekološku državu, i napora koji se u tom smjeru preduzimaju od strane različitih zainteresovanih strana, ostaje nepobitna činjenica da mi ne možemo sami rješavati probleme koji su dio mnogo veće cjeline. Evropa u tom pogledu može da nam pruži bolju alternativu. Još od 1972. Evropska zajednica je imala Akcioni program za zaštitu životne sredine, u kojem je akcenat stavljen na prevenciju štete u oblasti životne sredine. Ovo pokazuje da EU ima kapaciteta da se bavi problemom zagađenja vazduha i vode, klimatskim promjenama i problemom istrijebljenja životnih vrsta na mnogo većem nivou i na mnogo efikasniji način, nego pojedinačne države, a posebno one koje su van njenog sistema.

No, da bi se neke politike, poput ove ekološke, sprovele na efikasan i efektivan način, potrebno je da EU ima pristupa svim ugroženim područjima, a koja su dio problema. Možda je zaštita životne sredine isuviše banalan primjer, ali meni se čini da i on dokazuje da smo i mi potrebni Uniji, makar upola onoliko koliko je ona potrebna nama.

CGO o trošenju novca poreskih obveznika

Koliko putuju naši poslanici/e?

Damir Nikočević

Projekti „Koliko, što i kome poreski obveznici u Crnoj Gori plaćaju kroz javne nabavke?“ i „Sa kim i za koje svrhe se ugovara i plaća novcem poreskih obveznika?“ osmišljeni su u okviru potprograma Centra za građansko obrazovanje (CGO) *Odgovornost i transparentnost* vlasti sa ciljem da doprinesu podizanju svijesti o odgovornom trošenju novca iz Budžeta Crne Gore.

CGO je istraživanjem došao do podataka koji se odnose na troškove službenih putovanja parlamentaraca, a koji pokazuju da je ukupno potrošeno 723.949,16€ u 2011. Činjenica je da su poslanici/e sami više potrošili za ovu svrhu u Crnoj Gori nego što su ti troškovi bili ukupno za poslanike/ce, kao i stručno osoblje, za sva putovanja u inostranstvo. Dodatno, Crna Gora spada u jednu od najmanjih evropskih zemalja ukupne površine 13,812 km², i u njoj ne postoje ni avionske linije između gradova što bi moglo uticati na visinu ovih troškova.

Za službena putovanja u zemlji Skupština Crne Gore tokom 2011. utrošila 388.243,13€. Iznos se odnosi na nadoknade za dnevnice, noćenja i putne troškove poslanika/ca u Crnoj Gori, a za

Podaci o svim privilegijama i koristima koje poslanici/e dobijaju ulaskom u Skupštinu Crne Gore moraju biti javno dostupni, kako bi građani i građanke imali potpunu sliku o uslovima u kojima oni rade, što sada nije slučaj

potrebe učestvovanja na plenarnim zasjedanjima Skupštine i sjednicama radnih tijela, i drugih vezanih aktivnosti. Od navedenog iznosa za noćenje u hotelima utrošeno je 34.726,23€, od čega za noćenja i dnevne boravke poslanika/ca u podgoričkim hotelima „Crna Gora“ i „City“ 28.105,90€. Pored mogućnosti da koriste hotelske usluge koje Skupština Crne Gore nadoknađuje, poslanici/e koji imaju prijavljeno boravište van Podgorice mogu iznajmiti stan u Podgorici čiji zakup im Skupština nadoknađuje do mjesečnog iznosa od 330€. Po saznanjima CGO-a jedini poslanik koji se opredijelio za tu opciju je **Suljo Mustafić** iz Bošnjačke stranke, što ga čini najštedljivijim putnikom-poslanikom, u okviru ovih parametara.

Dolaskom novog generalnog sekretara unaprijedene su procedure u dijelu formulara za isplatu putnih troškova, kao i sistema isplate. Naime, nadoknade po ovom osnovu se sada uplaćuju periodično na žiro račune poslanika/ca, dok je do juna 2011. isplata vršena u gotovini. No, ne postoji nikakav sistem kontrole stvarnog prebivališta poslanika/ca, odnosno da li oni zaista tokom čitavog mandata žive na onim adresama koje su prijavili i na osnovu kojih dobijaju nadoknadu za putne troškove i dnevnice, kao i da li imaju neki alternativni smještaj u Podgorici koji koriste. Treba naglasiti da pravo na službena vozila imaju predsjednik Skupštine, potpredsjednici, šefovi poslaničkih klubova, kao i predsjednik Administrativnog odbora pa se njima, zbog toga, nijesu ni isplaćivali putni troškovi u zemlji tokom 2011, a brigu o tim

vozilima je vodila skupštinska administracija u okviru svog budžeta. Kada se saberu iznosi isplaćeni poslanicima/cama i isti razvrstaju po poslaničkim klubovima, dolazi se do sljedeće rang liste za isplatu dnevnica i putnih troškova u zemlji za 2011:

- Demokratska partija socijalista - 112,210.25€
- Socijalistička narodna partija - 88,149.50€
- Nova srpska demokratija - 35,460.50€
- Socijaldemokratska partija - 31,794.50€
- Bošnjačka stranka - 16,509.00€.
- Klub Demokratski savez u Crnoj Gori i Albanska Alternativa - 7,610.00€
- Pokret za promjene - 6,958.50€
- Hrvatska građanska inicijativa - 5,933.50€
- FORCA - 5,898.00€
- Poslanički klub Albanska koalicija Perspektiva - 4,493.00€
- Demokratska unija Albanaca - 2,011.50€.

Na drugoj strani, Skupština Crne Gore je za službena putovanja u inostranstvo, tokom 2011, potrošila 335.715,03€, od kojih su 112.318.68€ činile avionske karte, dnevnice i noćenja 114.409,15€, noćenja 118.467,80€, a osiguranje i prevoz 7.141,45€. Kada bi se rangirani poslanički klubovi čijim poslanicima/cama su uplaćena sredstva za dnevnice, noćenja i prevoz za službena putovanja u inostranstvu za 2011, to bi izgledalo ovako:

- Demokratska partija socijalista - 58,854.08€;
- Socijaldemokratska partija - 40,474.93€;
- Socijalistička narodna partija - 38,267.02€;
- Nova srpska demokratija - 19,333.80€;
- Pokret za promjene - 10,060.53€;
- Klub albanskih poslanika - 3,504.44€;
- Bošnjačka stranka - 2,863.45€.

Razumljivo je i opravdano da se poslanicima/cama i zaposlenima u Skupštini Crne Gore obezbijede sva potrebna sredstva za rad, što uključuje i različite oblike nadoknada za troškove koji proističu tokom obavljanja poslaničke i profesionalne funkcije. Međutim, CGO cijeni da bi se u tome svi budžetski

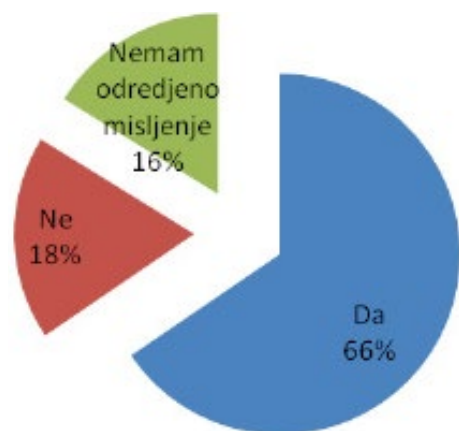

korisnici, a posebno narodni zastupnici/e trebali odnositi izuzetno odgovorno, posebno imajući u vidu ekonomsku krizu i ukupna ograničenja Budžeta Crne Gore. U tom kontekstu, trebalo bi preispitati visinu naknade za putne troškove poslanika/ca u zemlji, jer se ona čini, u ovim okolnostima, nesrazmjerno visokom stvarnim troškovima. Takođe, podaci o svim privilegijama i koristima koje poslanici/e dobijaju ulaskom u Skupštinu Crne Gore moraju biti javno dostupni, kako bi građani i građanke imali potpunu sliku o uslovima u kojima oni rade, što sada nije slučaj.

CGO predlaže da se utvrdi i obaveza svih poslanika/ca da „rade na terenu“, razgovaraju sa biračima jer bi njima trebalo biti odgovorni, a i sami se pozivaju često na činjenicu da su predstavnici naroda, iako je suštinski mali broj građana i građanki kojima se poslanici/ce neposredno obraćaju van perioda izbornih kampanja. CGO smatra iskorakom unaprijedenje procedure u dijelu formulara za isplatu putnih troškova poslanika/ca, kao i sistema isplate koji sada ide preko žiro-računa.

Rezultati CEDEM-ovog ispitivanja političkog javnog mnjenja

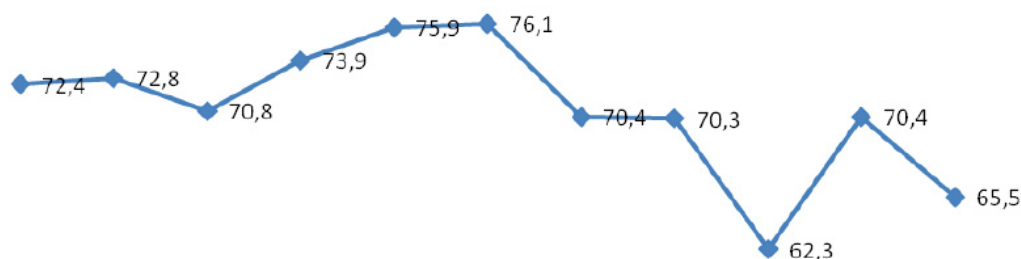
Za EU 66 odsto građana

Ulazak Crne Gore u Evropsku uniju (EU) podržava 66% građana i građanki Crne Gore, pokazalo je julsko istraživanje političkog javnog mnjenja Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM).

Prema tim rezultatima, 18% građana i građanki je protiv članstva Crne Gore u Uniju, dok 16% nije imalo stav o tom pitanju.

Procenat od 66% ukazuje da je podrška članstvu Crne Gore u EU i dalje veoma visoka, iako manje od istraživanja u decembru prošle godine kada je 70,4% građana i građanki zagovaralo Uniju, ali i veće od septembra 2011. kada je podrška bila rekordno niska i iznosila 62,3%.

Okt '07. Feb '08. Jun '08. Nov '08. Mart '09. Okt '09. Okt '10. Dec. '10. Sep '11. Dec '11. Jul '12

Prema istraživanjima CEDEM-a, EU u Crnoj Gori je najbolje stajala tokom 2009, kada je u septembru zabilježena rekordna podrška ulasku u Uniju od 76,1%.

	novembar 2010	septembar 2011	decembar 2011	jul 2012
Vlada Crne Gore	55,2	49,9	52,1	46,7
Predsjednik Crne Gore	59,2	56,3	62,2	48,6
Skupština Crne Gore	48	44,1	43	36,7
Sudstvo	45,5	47,1	44,8	41,8
Policija	52,7	47,7	47,3	46,3
Srpska pravoslavna crkva	52,6	48,9	52,7	55
Crnogorska pravoslavna crkva	31,2	28,1	30,2	27,6
Vojska Crne Gore	55,4	44,9	46,8	42,4
Političke partije u Crnoj Gori	31,3	30	33,5	32,1
Zdravstveni sistem	64,6	57,8	64,7	60
Sistem obrazovanja	66,8	59,7	63,2	59,4
Evropska unija	59,5	49,9	53,1	49,5
NATO	35,8	30,1	33,1	33,3
Haški Tribunal	26,8	25,8	26,2	32,5
Nevladine organizacije	50,5	50,2	46,7	43,4

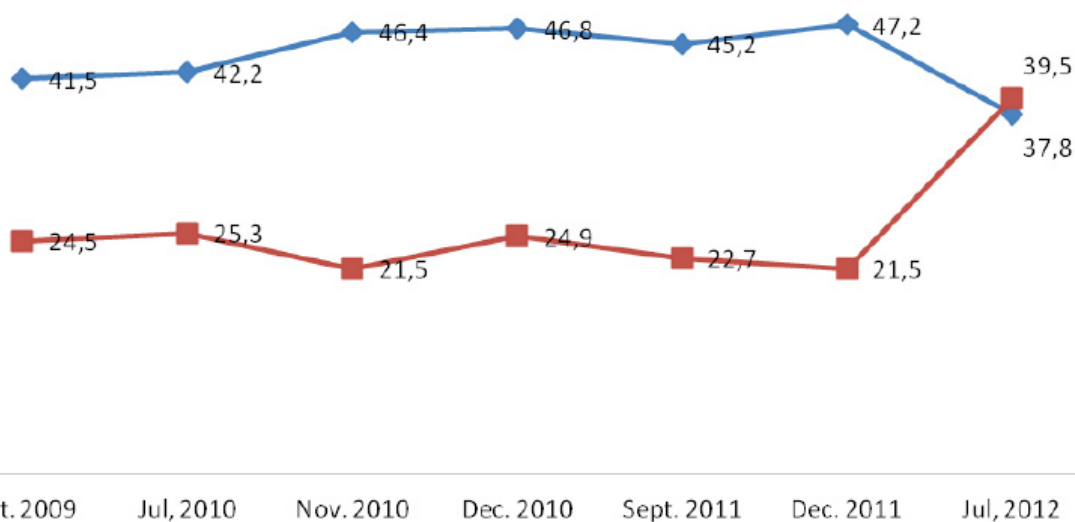
Izgleda se kriza povjerenje u EU uzrokovana njenim finansijskim stanjem prenijela i u Crnu Goru, pa u dijelu istraživanja koje govori o povjerenju u institucije, „veliko i uglavnom veliko“ povjerenje u Uniju ima 49,5% građana. To je pad od skoro 4% u odnosu na istraživanje iz decembra, ali i čak 10% u odnosu na novembar 2010.

Kada je riječ o članstvu Crne Gore u NATO, podrška građana i građanki je i dalje niska – 37%. Na drugoj strani, 43% građana i građanki se protiv ulasku Crne Gore u Sjeveroatlantski savez, dok 20% nema stav o tom pitanju.

Ipak, u odnosu na EU, ako se NATO posmatra kroz povjerenje u institucije, je prilično stabilno u odnosu na istraživanje u posljednje dvije godine.

Prema posljednjem istraživanju, 33,3% ispitanika je odgovorilo da ima veliko ili uglavnom veliko povjerenje u Alijansu, što je manje za 2% u odnosu na decembar, ali i u granicama u kojima se i kreće u posljednje dvije godine.

Da se Crna Gora kreće pogrešnim putem smatra 39,5% građana i građanki, što je pad od skoro 8% u odnosu na decembarsko istraživanje. Takođe, taj postotak, koji se odnosi na raspoloženje u društvu, je najniži u posljednjih nekoliko godina i može se zaključiti da su na to uticali ekonomski kriza i socijalni problemi.

Istovremeno, kako je istraživanje pokazalo, porastao je postotak onih koji smatraju da se Crna Gora kreće u lošem pravcu sa 21,5% iz decembra na čak 37,8%.

Istraživanje CEDEM-a je pokazalo da građani i građanke Crne Gore, kada je riječ o institucijama, najmanje povjerenje imaju u sudstvo 41,8%, dok veliko i uglavnom veliko povjerenje imaju obrazovni sistem (59,4%) i zdravstvo (60%).

V.Ž.

Italija bi mogla da uzrokuje energetska nestabilnost u regionu, ako se realizuju sporazumi o hidroelektranama i podvodnim kablovima

Isisavanje struje sa Balkana

Dimitar Bečev

Italija bi mogla u potpunosti da ostavi bez struje zemlje zapadnog Balkana ako se realizuju brojni sporazumi o izgradnji hidroelektrana na rijekama u regionu i o izgradnji podvodnog kabla od Tivta do Italije. U izvještaju Mreže za nadzor banaka Bankwatch Network koja okuplja evropske ekološke organizacije navodi se da su sporazumi u mnogo čemu kontroverzni i u suprotnosti sa zakonima EU. Ova organizacija procjenjuje da bi Italija generalno gledano imala veću finansijsku korist od uvoza jeftine energije, dok italijanske firme ne bi morale da plaćaju naknade za emisiju štetnih gasova sve dok se "prljava energija" proizvodi u zemljama Balkana koje nijesu članice EU. Izvještaj je objavljen krajem jula pod nazivom "Partnerstvo nejednakih". Bankwatch Network se zalaže da banke odobravaju novac za ekološki održive projekte. Organizacija se finansira najviše uz pomoć projekata Evropske komisije, evropskih vlada i fondacija. Italija ima velike planove o uvozu električne energije iz jugoistočne Evrope, i za to dobija podršku od Evropske komisije i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Dok zagovornici takvih ugovora širom južne Evrope tvrde da je to odličan način da se povećaju prihodi od prodaje energije, nevladine organizacije i nezavisni mediji su manje oduševljeni pozivajući se na ugrožavanje životne sredine, neregularnosti u sklopljenim ugovorima i nemogućnost zemalja u regionu da zadovolje svoje potrebe za energijom iz obnovljivih izvora i smanje emisiju CO2. Italija nije jedina koja namjerava da uvozi energiju iz jugoistočne Evrope. Gotovo sve zemlje u tom regionu su pokazale namjeru da izvoze energiju i u Grčku ili zemlje centralne Evrope. Međutim, slučaj Italije trenutno privlači pažnju kako zbog izgradnje neophodne infrastructure, tako i netransparentnosti ugovora o izvozu struje u tu članicu EU. Prema ciljevima EU, do 2020, udio korišćenja

Prema ciljevima EU, do 2020, udio korišćenja obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji Italije trebalo bi da iznosi 17%. Zaključno sa 2009, taj procenat je bio samo 8,9%. Taj cilj Italija planira da ostvari i uvozom 6.000 gigavat-časova (GWh) struje iz Crne Gore i država povezanih sa crnogorskom mrežom počev od 2016, uvozom 3.000 GWh iz Albanije, a dvije godine kasnije bi trebalo da počne uvoz 600 GWh iz Tunisa.

obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji Italije trebalo bi da iznosi 17%. Zaključno sa 2009, taj procenat je bio samo 8,9%, navodi se u izvještaju. Taj cilj Italija planira da ostvari i uvozom 6.000 gigavat-časova (GWh) struje iz Crne Gore i država povezanih sa crnogorskom mrežom počev od 2016, uvozom 3.000 GWh iz Albanije takođe od 2016, a dvije godine

kasnije bi trebalo da počne uvoz 600 GWh iz Tunisa. Dok željeni nivo energije dobijene iz obnovljivih izvora ne djeluje mnogo u slučaju Italije, za male zemlje jugoistočne Evrope pomenute brojke su ogromne. U izvještaju se podvlači da je Albanija 2009. proizvela samo 5.300 GWh električne energije, što znači da Italija planira da iz te zemlje uveze dvije trećine proizvodnje. Ti podaci postaju još alarmantniji kada se zna da je Albanija zavisna od uvoza struje, a da je 2009. čak bila „dobra godina“ kad je riječ o proizvodnji struje u toj zemlji. Na prvi pogled, uvoz 6.000 gigavat-časa iz balkanskih zemalja ne djeluje mnogo. BiH su 2009. proizvele 15.700 GWh, a Srbija 37.400 GWh. Crna Gora je proizvela 2.700 GWh i „boluje od energetskeg deficita“. Međutim, treba imati na umu da su i BiH i Srbija trenutno zavisne od proizvodnje uglja. Od srpskih 37.400 GWh, 26.900 je dobijeno preradom uglja. „To znači da budući da ove zemlje planiraju da se pre-stroje na obnovljive izvore energije i da teže evropskim ciljevima, izvoz energije dobijene iz obnovljivih izvora nije tako dobra ideja“, stoji u izveštaju. Osim toga, veliki dio izvoza se odnosi na energiju proizvedenu u hidroelektranama. Kako se navodi, Međunarodna agencija za energiju smatra da izvoz u Italiju nosi rizik jer bi moglo doći do „odliva kapaciteta ka italijanskom tržištu što bi stvorilo nestabilnost na balkanskom tržištu“ Proizvodnja struje na Balkanu, smatra Agencija, već jedva da zadovoljava domaću tražnju. Letnje suše posljednjih godina uticale su na proizvodnju u hidroelektranama, a zimi se struja na Balkanu dosta koristi za grijanje što stvara pritisak na električne sisteme na tom prostoru. Dodatni razlog za brigu je što bi Italija mogla da se odluči za veći uvoz struje, ali ne nužno iz obnovljivih izvora. Tako bi moglo da se desi da lignit iz Kolubare B u Srbiji umjesto za domaću potrošnju bude iskorišćen za izvoz energije u Italiju. Italijanska vlada do sada nije javno pokazala jasan plan kako namjerava da uvozi struju sa Balkana i koji kapaciteti su uključeni. Crna Gora je za sad u centru planova zbog važnosti snadbjevanja strujom podvodnim kablom koji bi trebalo da ide od Tivta u Crnoj Gori do Peskare u Italiji.

Zašto su Pljevlja centar

Pljevlja izgledaju kao neobičan izbor centra za izvoz energije iz obnovljivih izvora Crne Gore jer se tu nalazi samo termoelektrana. Međutim, kad potrebna infrastruktura bude izgrađena Italija bi mogla da bude zainteresovana za uvoz struje proizvedene u Pljevljima ili u Kolubari B u Srbiji. Italija time neće ispuniti kvotu o korišćenju obnovljivih izvora, ali njene kompanije neće morati da plaćaju naknade za emisiju štetnih gasova sve dok zemlje Balkana budu van EU.

Pljevlja su, takođe, idealno mjesto jer su centar postojeće elektromreže u Crnoj Gori i idealno mjesto za prenos energije iz BiH, naročito proizvedene na Drini, na granici sa Srbijom, ali i iz same Srbije. Kako se navodi u izvještaju, srpska vlada je potpisala niz, takođe, kontraverznih ugovora sa italijanskom vladom i firmom Seči energija S.p.A (Seci) o izgradnji elektrana na Drini i Ibru.

Sporazum o formiranju radne grupe koja bi se bavila ovim pitanjem su još 2007. potpisali predstavnici Elektroprivrede Crne Gore i italijanske kompanije za prenos električne energije Terna. U izvještaju se navodi da energetske projekte u Crnoj Gori prate brojne kontroverze. Tako je A2A pobijedila na tenderu za sticanje udela u EPCG po proceduri koju je kritikovao konkurent na tenderu iz Grčke. Kompanija Terna je, takođe, dobila udio u Crnogorskom elektroprenosu bez bilo kakvog tendera, piše u izveštaju Bankwatch Network-a. I projekat izgradnje podvodnog kabla prate problemi. Troškove izgradnje kabla uglavnom bi pokrila italijanska Terna, dok bi Crna Gora najviše izdvojila 100 miliona eura. Međutim, procjenjuje se da bi Italija godišnje uvozom jeftine struje iz Crne Gore i okolnih zemalja uštedjela 225 miliona eura, dok se Crna Gora nada da bi zaradila od 10 do 40 miliona godišnje.

Izvor: EurActiv.rs

Što bi trebalo znati prije odluke u ulasku u Evropsku uniju

EU za građane

Da li ste znali da EU evropske građane košta u prosjeku 67 eurocenti dnevno, što je manje od 20 eura mjesečno

dok je u Austriji, Danskoj, Francuskoj, Luksemburgu i Švedskoj bila oko 14.000 eura. Iznos minimalne penzije, takođe, varira u Uniji i zavisi od niza faktora poput godišnje inflacije, životnog standarda, rasta prihoda, bruto nacionalnom dohotku...

Ukoliko građanin EU svoj radni vijek npr. provede dvadeset godina u Njemačkoj, pet godina u Austriji, a ostatak u Bugarskoj, koja će mu država članica isplaćivati penziju?

Direktive, uredbe, aquis communautaire, Savjet EU, poglavlja, screening, ...Koliko građana Crne Gore, ali i većine država koje pretenduju da postanu članice EU ili onih koji su u EU, razumiju ili poznaju ovu terminologiju?

Suštinski, za život su bitna potpuno druga pitanja od poznavanja uglavnom nezaobilaznih birokratskih termina, kao ona o uslovima rada u EU, cijenama, veličini voća, vozačkim dozvolama, školama,... Zbog toga Evropski puls objavljuje odgovore na pitanja bitna za svakodnevni život, a koja bi građanima Crne Gore trebala da približe Uniju.

Da li u EU postoji beneficirani radni staž, koliko iznosi penzija i da li je je li u svim članicama jednaka?

Beneficirani radni staž nije česta pojava u radnim odnosima u EU-u, već se otežani uslovi rada kompenzuju visinom zarada i posebnim osiguranjima. Svaka država u EU za sebe određuje starosnu granicu za odlazak u penziju. Visina penzije zavisi od uplata doprinosa tokom radnog vijeka. Prosječna penzija u 2007. u Bugarskoj, Rumuniji, Litvaniji, Latviji i Estoniji iznosila je oko 3.000 eura godišnje,

Sve će mu države plaćati, zavisno od uplate doprinosa tokom radnog vijeka. Zahtjev za penziju građanin EU podnosi u državi u kojoj živi ili u kojoj je posljednjoj radio. Ta je država onda odgovorna za obradu zahtjeva i prikupljanje podataka iz svih zemalja u kojima je budući penzioner radio. Ukoliko nikada nije radio u zemlji u kojoj trenutno živi, penzioner se treba javiti nadležnim institucijama države u kojoj je zadnji put odrađivao radni staž.

Da li ste znali da se oko 94% budžeta EU vraća u države članice, a projekte koji će biti finansirani novcem EU biraju lokalne i nacionalne vlasti, a ne Unija

Ko pokriva invalidsku penziju ili nadoknadu, ukoliko je državljanin jedne zemlje EU radio u drugim državama EU?

Načini izračunavanja invalidske penzije različiti su od države do države, ali dva su osnovna načina invalidskog osiguranja. U prvom slučaju, invalidska penzija ne zavisi od vremen-

ske dužine osiguranja, ali je korisnik morao biti osiguran u trenutku kada je nastao invaliditet. Takva šema važi u Češkoj, Estoniji, Finskoj, Grčkoj, Irskoj, Latviji, Švedskoj i Velikoj Britaniji. Građani koji su radili isključivo u ovim zemljama invalidsku penziju dobijaju iz države gdje su bili osigurani u trenutku invaliditeta. U svim drugim članicama EU invalidnina zavisi od godina osiguranja – što je korisnik duže bio osiguran, veća će mu biti penzija, čak i ako u trenutku nastanka invaliditeta nije bio osiguran. Penziju će mu isplaćivati sve države u kojima je bio osiguran. Isto pravilo vrijedi i za korisnike invalidskih penzija koji su radili i u jednim i u drugim zemljama: penziju isplaćuju sve zemlje u kojima je bio osiguran.

Mogu li se penzioneri stalno naseliti u nekoj državi članici EU i ko im u tom slučaju pokriva zdravstveno osiguranje?

Ukoliko penzioner seli u državu u kojoj nema penzionerska prava, mora se javiti državi u kojoj ima zdravstveno osiguranje, kako bi on i njegova porodica dobili pristup zdravstven-

Da li ste znali da EU evropske građane košta u prosjeku 67 eurocenti dnevno, što je manje od 20 eura mjesečno

om osiguranju u državi boravka. Selidbom u drugu državu prestaje zdravstveno osiguranje u matičnoj zemlji i prebacuje se na državu boravka. Ukoliko penzioner ne prima penziju u državi u kojoj živi, za njegovo zdravstveno osiguranje nadležna je zemlja u kojoj je najduže radio, bez obzira gdje živi.

Koja je podjela poslova između EU-a i država članica?

Lisabonskim ugovorom iz 2007. sve članice su se dogovorile da EU ima isključivu nadležnost u područjima, poput slobodnog tržišta, konkurencije, monetarne politike (eurozona) i zajedničke trgovinske politike. Članice EU-a međusobno dijele odgovornost za unutrašnje tržište, poljoprivredu, saobraćaj i energiju. Svi ostali segmenti društvenog i političkog života, primjera radi, zdravstvo, školstvo, penzioni sistem u isključivoj su nadležnosti država članica.

Da li ste znali da se oko 94% budžeta EU vraća u države članice, a projekte koji će biti finansirani novcem EU biraju lokalne i nacionalne vlasti, a ne Unija

Mogu li države članice odlučiti da napuste EU?

Da. Lisabonski ugovor, koji je stupio na snagu 1. decembra 2009, izričito predviđa i detaljno propisuje proces izlaska članice iz EU.

*Izvor (publikacija "101 pitanje o uticaju EU na živote građana", zvanični sajt Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Hrvatske-
www.mvpei.hr)*

Marshall Memorial Fellowship u Crnoj Gori

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je i ove godine ugostio polaznike/ce programa American Marshall Memorial Fellowship (AMMF), čiji je boravak u Crnoj Gori trajao od 6. do 11. 07- 2012. Marshall Memorial Fellowship, osnovan je 1982, od strane njemačkog Marshall Fonda u SAD-u čiji je cilj bio predstaviti novu generaciju evropskih lidera u SAD. Cilj programa je razmjena iskustva, ideja i najboljih praksi između SAD i Evrope. Mladi lideri iz SAD i Evrope imaju priliku da istražuju kulutre i načine života sa druge strane Atlantika. Polaznici programa sastaju se (ne)formalno s nizom političara, finansijskih i pravnih donosioca odluka i istaknutih članova društva iz najrazličitijih sfera. Sam program funkcioniše u SAD i u 39 država Evrope, kao jedan od najprestižnijih liderskih programa povezujući preko 2500 lidera i liderki širom planete. Posjete American Marshall Memorial Fellowship-a Crnoj Gori postale su tradicija upravo na inicijativu CGO-a koji je prvu grupu ugostio 2008. Ovogodišnji predstavnici AMMF-a su mladi lideri iz različitih oblasti i to: **Luke Clippinger**, pomoćnik državnog tužioca i član Doma delegata države Merilend, **Jeremy Cole**, glavni službenik za poklone u američkom fondu za UNICEF u Atlanti, Džordžija, **Keecha Harris**, predsjednica KHA Inc, konsultantske firme za javno zdravlje sa sjedištem u Birmingemu, Alabama, **Emily Kuo**, glavna savjetnica u M. D. Anderson Services Corporation, neprofitnoj organizaciji koja djeluje u okviru Univerziteta u Teksasu, **Roland McReinolds**, izvršni direktor udruženja Carolina Farm Stewardship Association (CFSA) koja pokriva Sjevernu i Južnu Karolinu i **Cecilia Retelle**, viša direktorka za javne politike Američkog foruma za političke inovacije i viša direktorka za javne politike u Institutu za konkurentne radne snage (ICV) Američke privredne komore. Tokom svog boravka u Crnoj Gori, oni su imali imati priliku da upoznaju različite aspekte crnogorske realnosti kroz putovanja po zemlji i susrete sa brojnim sagovornicima iz oblasti politike, biznisa, NVO sektora, medija, itd. U okviru posjete, delegaciju je primio i predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović**, koji je iskazao poštovanje za ovu inicijativu CGO-a koji već pet godina realizuje ovaj važan program. U dugom i otvorenom razgovoru predsjednik Vujanović je članovima delegacije predstavio političke i ekonomske prilike Crne Gore, njene integracione ambicije, odnose sa susjedima i prilike u regionu. Takođe, polaznici su bili u prilici da razgovaraju sa generalnim sekretarom Skupštine Crne Gore **Damirom Davidovićem**, kao i sa **Aleksandrom Damjanovićem**, predsjednikom Poslaničkog kluba Socijalističke narodne partije (SNP) i predsjednikom Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. CGO putem Marshall Memorial Fellowship programa razvija saradnju sa najrenomiranijim organizacijama sa svih strana svijeta i širi krug onih koji Crnu Goru upoznaju direktno, a koji će u perspektivi, na različite načine moći doprinijeti razvoju Crne Gore.

Uloga civilnog društva u EU integracijama u regionu

U hotelu Crna Gora, 19. 07. 2012. održana je regionalna konferencija „Organizacije civilnog društva i monitoring procesa evropskih integracija zemalja zapadnog Balkana“, u organizaciji koalicije „Euroblok“, koja je formirana u okviru projekta „Jačanje kapaciteta civilnog društva za doprinos evropskoj integraciji i procesu pristupanja“. Projekat sprovodi *Evropski pokret u Crnoj Gori (EpuCG)* u saradnji sa partnerima *Centrom za monitoring (CEMI)* i *Institutom Alternativa (IA)* iz Podgorice, kao i *Centrom za ekonomski razvoj (CED)* iz Sofije, a podržan je od strane Delegacije EU u Crnoj Gori. Regionalnu konferenciju otvorili su **Dawn Adie-Baird**, ispred Delegacije EU u Crnoj Gori i **Mirsad Bibović**, generalni sekretar Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, koji su u uvodnim govorima istakli značaj i potrebu saradnje Vlade i NVO u procesu evropskih integracija, kao i potrebu dodatnog unaprijeđenja postojeće saradnje u ovom pravcu. Nakon uvodnih govora, uslijedile su dvije panel diskusije. U okviru prve pod nazivom „Postojeće prakse monitoringa procesa evropskih integracija u zemljama zapadnog Balkana“, govorili su: **Maja Bobić**, iz Evropskog pokreta u Srbiji, **Anelia Damianova**, iz Centra za ekonomski razvoj iz Bugarske, **Lejla Kablar** iz Vanjskopolitička inicijativa iz BiH i **Zlatko Vujović** iz Centar za monitoring iz Crne Gore. U okviru druge panel diskusije „Iskustva i novi modeli saradnje vlade i civilnog društva u regionu zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija“ govorili su: **Damir Davidović**, generalni sekretar Skupštine Crne Gore, **Boris Marić**, Centar za građansko obrazovanje (CGO), **Lidija Dimova**, Makedonski centar za evropsko obrazovanje, **Gledis Djipali**, Evropski pokret u Albaniji, **Gordan Bosanac**, Centar za mirovne studije iz Zagreba, **Ana Novaković**, Centar za razvoj nevladinih organizacija i **Jovana Marović**, Instituta Alternativa iz Podgorice.

Panelisti su podijelili sa učesnicima konferencije svoja dosadašnja iskustva u saradnji i probleme sa kojima se suočavaju, ali su i predložili modele za komplementarno djelovanje ovih različitih sektora u nastupajućem periodu. Podvukli su značaj razmjene iskustava zemalja regiona, posebno u pogledu monitoringa i izvještavanja u okviru procesa evropskih integracija. Pored Marića, na konferenciji je ispred CGO-a učestvovala i **Ana Vujošević**, koordinatorka programa.

Održana Skupština Koalicije “Saradnjom do cilja”

Sjednica Skupštine Koalicije nevladinih organizacija “*Saradnjom do cilja*”, na kojoj je učestvovalo oko 150 delegata, održana je u Podgorici 07.07.2012. Sjednicom je predsjedavala **Nada Koprivica**, izvršna direktorka SOS telefona iz Nikšića u svojstvu predsjednice Skupštine, a na istoj je izmijenjen i dopunjen Statut Koalicije u cilju usklađivanja sa novim Zakonom o NVO. Dodatno, izglasane su i izmjene u načinu organizovanja i funkcionisanja upravljačkih tijela, izabrano novo rukovodstvo i usvojeni programski i finansijski izvještaj. Novina u funkcionisanju rukovodećih tijela je da će među članovima Upravnog odbora u novom sazivu biti i predstavnici lokalnih odbora izabrani od strane organizacija iz svojih opština, a za novog predsjednika Skupštine izabran je **Milan Šaranović**, direktor Centra za antidiskriminaciju “*Ekviva*”, dok je povjerenje za predsjedavanje Upravnim odborom (UO) još jednom ukazano **Goranu Đuroviću**, šefu TACSO kancelarije u Crnoj Gori. U zaključku sjednice naglašeno je da će se Koalicija i dalje zalagati za unaprjeđenje položaja i razvoj NVO u Crnoj Gori, i nastaviti rad na poboljšanju saradnje sa državnim institucijama. U ime Centra za građansko obrazovanje (CGO), koji je izabran za člana UO, u radu Skupštine je učestvovala **Mirela Rebronja**, koordinatorka programa.

Gdje je studentski aktivizam u Crnoj Gori?

U organizaciji Studentske unije, od 4. do 7.07.2012. na popularnim podgoričkim “*Nijagarinim vodopadima*” održan je kamp-seminar čiji je cilj bio da se osnaži studentska populacija kako bi organizovanije i djelotvornije učestvovala u procesu donošenja odluka. Sa polaznicima su radili predavači koji su kroz prezentacije, radionice, projekcije filmova, obradili širok spektar tema iz oblasti studentskih prava i građanske hrabrosti. Između ostalih, predavači su bili izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević**, profesorica književnosti **Božena Jelušić** i rektor Univerziteta Crne Gore **Predrag Miranović**.

Nedjelja socijaldemokratije

Od 29.06. do 6.07. održana je regionalna ljetnja škola “*Nedjelja socijaldemokratije*”, na Paliću (Srbija) u organizaciji fondacije Friedrich Ebert i Centra za studije socijalne demokratije (CSSD). Škola je okupila preko 100 učesnika/ca iz socijaldemokratskih partija, mlade aktiviste/kinje NVO i sindikata iz zemalja bivše Jugoslavije sa ciljem da se promoviše ideja i vrijednosti socijaldemokratije među mladima, ali obuču u praktičnoj primjeni političkih vještina. Na školi su učestvovali predavači, eksperti, istraživači i analitičari društvenih i političkih prilika iz zemlje i regiona, poput **Gordane Čomić**, potpredsjednice Skupštine Srbije; **Maje Sedlarević**, potpredsjednice Skupštine Vojvodine; **Dijane Vukomanović**, potpredsjednice Socijalističke partije Srbije; **Marka Karadžića**, komesara za ljudska prava Liberalno demokratske partije Srbije; **Daliborke Uljarević**, izvršne direktorke Centra za građansko obrazovanje (CGO); **Žarka Puhovskog**, profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu; **Aleksandre Joksimović**, predsjednice Centra za spoljnu politiku; **Slaviše Orlovića**, profesora Fakulteta političkih nauka (FPN) u Beogradu; **Vladimira Pavićevića**, profesora FPN u Beogradu; **Dušana Spasojevića**, asistenta na FPN u Beogradu; **Jelene Kleut**, saradnice u nastavi na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu; **Dragoljuba Mićunovića**, predsjednik Političkog savjeta Demokratske stranke; **Michaela Ehrkea**, šef regionalne kancelarije fondacije Friedrich Ebert. Predavanja su bila zamišljena kao serija debata o različitim temama od značaja za razvoj zemalja i zapadnog Balkana, a kroz radionice su se sticale vještine iz oblasti timskog rada, političke komunikacije, političke kampanje, javnih nastupa, liderstva. Na “*Nedjelji socijaldemokratije*” ispred CGO-a učestvovala je **Željka Četković**, saradnica na programima.

Paid Journalism/General Traineeships in EU Parliament

Paid traineeships are awarded solely to graduates of universities or equivalent institutions who are nationals of member states of EU or of an applicant country (Croatia, Iceland, Macedonia, Serbia, Montenegro or Turkey). Their purpose is to enable trainees to supplement the knowledge which they acquired during their studies and to familiarise themselves with the activities of the European Union and, in particular, the European Parliament. Applicants for Robert Schuman scholarships, general option, must also demonstrate that they have produced a substantial written paper, as part of the requirements for a university degree or for a scientific journal. One of these scholarships, known as the 'Chris Piening Fellowship', may be awarded to a candidate whose paper was concerned particularly with relations between the European Union and the United States.

Applicants for Robert Schuman scholarships, journalism option, must also demonstrate professional experience as evidenced either by works published, or by membership of an association of journalists in a Member State of the European Union, or by a qualification in journalism recognised in the Member States of the European Union or in the applicant countries. Paid traineeships are awarded for a period of five months. The beginning of this traineeship is 1 March, 2012. The application period is from 15 August to 15 October (midnight). After filling in your application please print the summary and make sure that it is complete before submitting. Any incomplete applications will automatically be rejected.

To obtain further information, please contact the appropriate office for this traineeship, after reading the relevant rules:

European Parliament | Traineeships Office | PRE 03B026 | L – 2929
LUXEMBOURG telephone: +352 / 43 00 248 82 e:mail: stages@europarl.europa.eu

Read more on <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/007cecd1cc/Traineeships.html>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku
fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić
Uredivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
dr Vladimir Pavićević, Damir Nikočević, Petar Đukanović
Prevod i lektura: CGO
Art direktor: Ilija Perić
Ilustratorica: Dragana Koprivica
Produkcija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/I
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu www.cgo-cce.org